

Małgorzata Makuch*

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

NOWE RELACJE BRYTYJSKO-UNIJNE W ŚWIETLE BREXITU. SKUTKI DLA POLSKI

Streszczenie

W artykule przedstawiono charakterystykę wyjścia kraju członkowskiego z Unii Europejskiej na przykładzie Wielkiej Brytanii. Poruszono głównie kwestie dotyczące aspektów ekonomicznych, politycznych i społecznych. Głównym celem pracy jest wskazanie możliwych wariantów ukształtowania relacji Wielkiej Brytanii z Unią Europejską po jej wystąpieniu z Unii oraz próba oceny potencjalnych konsekwencji dla polskiej gospodarki i przyszłych relacji brytyjsko-polskich w świetle Brexitu.

Słowa kluczowe: Brexit, Unia Europejska, Wielka Brytania w Unii Europejskiej, opuszczenie Unii Europejskiej, proces wyjścia z Unii

Wprowadzenie

W historii Unii Europejskiej nie było wyjścia kraju członkowskiego z Unii aż do Brexitu. Nazwa „Brexit” jest połączeniem słów „British” i „exit” i stosowana potocznie dla procesu opuszczenia Unii Europejskiej przez Wielką Brytanie,

* Adres e-mail: malgorzata.makuch@ue.poznan.pl.

zapoczątkowanego referendum w czerwcu 2016 roku. Jeszcze za czasów Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, Grenlandia była podobnym przypadkiem w historii wspólnoty, niemniej okoliczności były odmienne, a Europejska Wspólnota Gospodarcza trzydzieści lat temu nie przypominała dziś dynamicznie funkcjonującej Unii Europejskiej. Gdy w 1985 roku Grenlandia zdecydowała o wyjściu z EWG, jako terytorium zależne od Danii zachowała część przywilejów członkowskich (EUR-Lex, 2010).

W przypadku Wielkiej Brytanii 51% upoważnionych do głosowania opowiedziało się za wyjściem z Unii Europejskiej. Doprowadziło to do dymisji ówczesnego premiera Davida Camerona. Po przegranym przez niego referendum, nowym premierem została Teresa May, która również była przeciwna „brytyjskiemu wyjściu z Unii Europejskiej”, niemniej jednak, szanując wolę swojego narodu, zadeklarowała przeprowadzenie procesu opuszczenia Unii Europejskiej, aby postąpić zgodnie z wynikami referendum (BBC, 2017). Brytyjski rząd już wyznaczył termin Brexit'u. Przed końcem marca 2017 podany zostanie do wiadomości publicznej termin odejścia Wielkiej Brytanii z Unii w ramach artykułu 50 traktatu lizbońskiego, zgodnie z artykułem „Każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii” (Traktat o Unii Europejskiej)¹. W takim przypadku należy tylko powiadomić Radę Europejską i w ramach jej wytycznych państwo występujące prowadzi negocjacje z Unią o warunkach i przebiegu takiego wystąpienia. Następnie sporządzana jest umowa określająca warunki wystąpienia i przyszłe relacje z Unią, zgodnie z art. 218 ust. 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Umowa zawierana jest w imieniu Unii przez Radę, a przyjęta zostaje po przegłosowaniu, które przebiega zgodnie z procedurą głosowania większością kwalifikowaną, po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego. Wedle punktu 3 art. 218 ust. TFUE „traktaty przestają mieć zastosowanie do tego Państwa od dnia wejścia w życie umowy o wystąpieniu lub, w przypadku jej braku, dwa lata po notyfikacji (...), chyba że Rada Europejska w porozumieniu z danym Państwem Członkowskim podejmie jednomyślnie decyzję o przedłużeniu tego okresu”².

¹ Dz.U. 2004.90.864/30 – Traktat o Unii Europejskiej, art. 50. Wystąpienie z Unii. Pobrano z: <https://www.arslege.pl/wystapienie-z-unii/k78/a11058> (14.02.2017).

² Dz.U. 2004.90.864/30 – Traktat o Unii Europejskiej, art. 50. Wystąpienie z Unii. Pobrano z: <https://www.arslege.pl/wystapienie-z-unii/k78/a11058> (14.02.2017).

W sytuacji Wielkiej Brytanii oznacza to, że od dnia oficjalnej informacji o wystąpieniu z Unii, zapowiadanej na koniec marca 2017 roku, minie dwa lata, zanim przestanie być państwem członkowskim Unii Europejskiej. W tym czasie zapewne zostaną również określone warunki dalszej współpracy Wielkiej Brytanii z państwami członkowskimi Unii Europejskiej. Brytyjski rząd domaga się również, aby przewrót polityczny w Irlandii Północnej, której 56% obywateli nie chce wyjścia z Unii, oraz wyrok brytyjskiego sądu najwyższego, który pozwoliłby na samodzielne zainicjowanie procesu odejścia, nie doprowadziły do opóźnienia planowanej notyfikacji w sprawie wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. W sytuacji, gdy wszystko pójdzie zgodnie z planowanym harmonogramem, Wielka Brytania opuści szereg Unii w 2019 roku. Do tego czasu brytyjski rząd czeka uchwalenie nowych ustaw, w związku z zakończeniem pierwszeństwa prawa unijnego, stosowanego dotychczas w wielu przypadkach. Oczekuje się, że wszystkie dotychczasowe prawodawstwa unijne zostaną włączone do prawa brytyjskiego w jednolitym brzmieniu. Następnie rząd podejmie decyzję w ciągu próbnego okresu, które przepisy zostaną utrzymane lub zmienione czy też całkowicie usunięte. Podczas negocjacji konieczne jest nie tylko dostosowanie prawa, ale również rozszyfrowanie czterdziestu trzech lat traktatów i umów obejmujących tysiące różnych przedmiotów. Żadne państwo dotychczas nie miało do czynienia z takim przedsięwzięciem, dlatego proces ten będzie ogromnym wyzwaniem nie tylko dla Wielkiej Brytanii, ale również wszystkich organów Unii Europejskiej, a wszelkie postanowienia dodatkowo uzgodnione również przez 30 parlamentów narodowych i regionalnych w Europie, z których część może chcieć do pewnych postanowień posłużyć się referendum, co jeszcze bardziej wydłuży czas trwania negocjacji.

1. Porównanie modeli nowych relacji po Brexicie

Według spekulacji międzynarodowych największym wyzwaniem podczas negocjacji będzie polityka jednolitego rynku europejskiego. Do końca nie wiadomo, jaką strategię podczas negocjacji z Unią Europejską Wielka Brytania przyjmie w sprawie swobodnego przepływu osób, kapitału, towarów oraz świadczenia usług. Brytyjska Premier podkreśla w wywiadach, że chciałaby zawrzeć porozumienie w ramach nowej Unii Celnej z Unią Europejską. Wielka Brytania jest częścią Unii Celnej Unii Europejskiej, co znaczy, że nie istnieją taryfy celne na granicach

wewnętrznych pomiędzy państwami członkowskimi UE, a wszystkie państwa obowiązują jednakowe stawki do krajów nienależących do Unii Europejskiej. Ekspert przewidują dwa scenariusze: *soft* Brexit i *hard* Brexit. Pierwszy scenariusz zapewne przypominałby rozwiązanie, jakie istnieje chociażby w przypadku Norwegii, która jest członkiem jednolitego rynku i akceptuje swobodny przepływ osób. Drugi scenariusz zakładałby zapewne odmowę kompromisu w kwestii swobodnego przepływu osób, przy jednoczesnym utrzymaniu jednak dostępu do jednolitego rynku Unii Europejskiej.

Nowe relacje pomiędzy Wielką Brytanią a Unią Europejską to nie tylko kwestie jednolitego rynku. W raporcie Global Counsel *Brexit: the impact on the UK and the EU* wyróżniono pięć różnych modeli nowych relacji:

- A. Model norweski – oparty na członkostwie w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EEA). Model ten zakładałby konieczność zaadaptowania europejskich standardów i regulacji, z równoczesnym ograniczonym wpływem na ich kształtowanie. Ponadto w dalszym ciągu wkład do budżetu Unii byłby ze strony Wielkiej Brytanii znaczący. Nie zostałyby natomiast zachowana swoboda ustanawiania nadzoru migracyjnego.
- B. Model turecki – zakłada uchylenie barier wewnętrznych z Wielkiej Brytanii, adaptując jednocześnie wiele europejskich regulacji rynkowych dla produktów, przy czym pokrycie sektora Unii Celnej byłoby niekompletne. Wielka Brytania byłaby zobowiązana do wdrożenia europejskich, zewnętrznych stawek celnych przy jednoczesnym braku wpływu na nie czy zapewnienia dostępu do rynków trzecich.
- C. Model na podstawie podejścia strefy wolnego handlu (FTA), który zakłada zaakceptowanie przez Wielką Brytanię umowy o wolnym handlu, na podstawie której w głównej mierze opierać się będą stosunki brytyjskie z Unią Europejską. Bariery taryfowe są mało prawdopodobne, ale – jak w przypadku wszystkich umów o wolnym handlu – Wielka Brytania będzie musiała zgodzić się na pewne kompromisy. Oznacza to wypracowanie wspólnych regulacji i standardów z zachowaniem przez Wielką Brytanię swojej jednoczesnej niezależności. Ekspert podkreślają, że jest to jeden z najbardziej prawdopodobnych scenariuszy, jakie mogą się urzeczywistnić.
- D. Model szwajcarski – zakłada wypracowanie przez Wielką Brytanię i UE zbioru porozumień dwustronnych, które uregulują dostęp Wielkiej Brytanii

do jednolitego rynku w poszczególnych sektorach gospodarki. Wielka Brytania stałaby się w ten sposób zwolennikiem regulacji w wyżej wspomnianych sektorach, a oddzielnie negocjowałaby umowy o wolnym handlu. Scenariusz ten jest możliwy, ale nie jest on atrakcyjny dla Unii Europejskiej.

- E. Model MFN (*most favoured nation*) – zakłada podejście takie, jak w przypadku klauzuli największego uprzywilejowania. Oznacza to, że zawierając taką klauzulę, państwo traktatowo zobowiązuje się między innymi w zakresie stosunków handlowych, komunikacyjnych, traktowania cudzoziemców, zapewnić drugiej stronie udogodnienia nie mniejsze niż pozostałym państwom, z którymi prowadzi wymianę handlową (Budnikowski, 2006). W przypadku takiego modelu nie występuje potrzeba uzgadniania wspólnych standardów i regulacji, jednak kosztem stosowania wobec Wielkiej Brytanii unijnych stawek celnych, jakie powszechnie nakładane są na kraje spoza Unii Europejskiej. Mogłoby to negatywnie wpłynąć na wymianę towarów i usług Wielkiej Brytanii z państwami członkowskimi Unii. Bariery pozataryfowe, które mogą pojawić się po pewnym czasie, w szczególności negatywnie przełożą się na handel usługami. Model uznaje się jednak za niezgodny z brytyjskim liberalnym podejściem do handlu (Global Counsel, 2015).

Najbardziej prawdopodobny do zrealizowania się jest model szwajcarski, oparty na porozumieniach dwustronnych i określeniu sektorów jednolitego rynku, lub model na podstawie podejścia strefy wolnego handlu poprzez wypracowanie kompleksowej umowy o wolnym handlu. Wymagać to będzie długotrwałych negocjacji i wielu kompromisów, a także poniesienia znacznych kosztów. W tabeli 1 przedstawiono zestawienie, w którym porównane zostały poszczególne składniki wszystkich wyróżnionych wyżej modeli. Wnioskować można, że najbardziej korzystnym wariantem z perspektywy Wielkiej Brytanii jest model norweski – (A), niemniej nie dałby Wielkiej Brytanii politycznej elastyczności wymaganej do uzasadnienia Brexitu. Nie jest w nim również do końca jasne, czy zachowana zostałaby możliwość oddziaływania Wielkiej Brytanii na unijne regulacje. W scenariuszach tureckim – (B), powstałym poprzez wypracowanie kompleksowej umowy o wolnym handlu – (C), oraz szwajcarskim – (D), nie została określona możliwość przyjmowania własnego podejścia do regulacji, a także w przypadku modelu D nie można ustalić kwestii swobody ustanawiania nadzoru imigracyjnego przez Wielką Brytanię.

Tabela 1. Porównanie modeli nowych relacji „post-Brexit”

	A	B	C	D	E
Brak występowania barier w handlu towarowym	√	√	√	√	×
Dynamiczne zawieranie umów i porozumień	√	√	×	√	×
Unikanie zasad wymogów pochodzenia	√	√	×	×	×
Jednolite regulacje dla eksporterów	√	×	×	√	×
Zachowanie pełnego dostępu do jednolitego rynku	√	×	×	×	×
Zezwolenie na działalność brytyjskich banków w Europejskim Obszarze Gospodarczym, bez konieczności dalszego upoważnienia w każdym kraju	√	×	×	×	×
Zachowanie możliwości oddziaływania na unijne regulacje	?	×	×	×	×
Możliwość przyjmowania własnego podejścia do regulacji	×	?	?	?	√
Swoboda stosowania/realizacji umów handlowych niezależnie	×	×	√	√	√
Brak wkładu w budżet Unii Europejskiej	×	√	√	×	√
Swoboda ustanawiania nadzoru imigracyjnego	×	√	√	?	√

Źródło: opracowanie własne na podstawie Global Counsel (2015).

Jak wynika z tabeli 1, każdy scenariusz obarczony jest pewnymi kosztami, jakie musi ponieść Wielka Brytania w związku z wyjściem z Unii, jak chociażby wkład do budżetu Unii Europejskiej, brak obowiązywania jednolitych regulacji dla eksporterów, brak zachowania pełnego dostępu do jednolitego rynku i wpływu na regulacje unijne, co występuje w modelach B, C, E. Nie sposób jednoznacznie wskazać, który model byłby najbardziej korzystny z perspektywy Unii Europejskiej, gdyż odejście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej w mniejszym bądź większym stopniu, w ogólnym rozrachunku, negatywnie przekłada się na funkcjonowanie wszystkich państw członkowskich Unii.

2. Wpływ Brexitu na Polskę

Wyjście Wielka Brytanii mocno wpłynie na polską sytuację gospodarczą i polityczną. Według stanu z końca 2015 roku, Wielką Brytanię zamieszkiwało 916 tys. Polaków (ONS, 2016). Jak wynika z raportu „Transfery z tytułu pracy Polaków za granicą w świetle badań Narodowego Banku Polskiego”, pomimo

utrzymującego się od 2007 roku trendu spadkowego, odsetek Polaków wysyłających pieniądze do kraju wciąż oscyluje w granicach 30%.

We wspomnianym raporcie Narodowego Banku Polskiego i danych z ostatnich dwunastu miesięcy (NBP, 2016) wynika, że w tym przedziale czasu do Polski z Wielkiej Brytanii, od pracujących tam Polaków, przekazane zostało ponad 1 mld euro rocznie. Według badań przeprowadzonych przez Azimo, firmę, która zajmuje się cyfrowym transferem pieniędzy, statystyczny polski emigrant z Wysp wysłał do kraju około 350 funtów miesięcznie (Emito.net, 2017), co oczywiście w zależności od wartości funta w danym okresie kwotą odpowiednio powiększa lub pomniejsza w przeliczeniu na złotówki. Pod koniec 2015 roku kwota transferu statystycznie wynosiła 2,1 tys. zł, w listopadzie 2015 roku za funta trzeba było zapłacić 6,09 zł, a w październiku 2016 jego kurs wyniósł już tylko 4,72 zł, co oznacza spadek wartości o ponad 20%. Obecnie funt brytyjski oscyluje w granicach 5 zł. W warunkach Brexitu i samodzielnego kształtowania poziomu migracji przez Wielką Brytanię, obywatele Polski, którzy są jedną z najliczniejszych grup imigracyjnych, stają się poważnym celem politycznym w negocjacjach dotyczących nadzoru imigracyjnego. Ponad 700 000 Polaków stale zamieszkujących Wielką Brytanię nie tylko tworzy ogromną grupę siły roboczej, ale także – z perspektywy Polski – jest źródłem dochodu. W związku z tym Polacy zamieszkujący Wyspy opowiadają się za pozostaniem w Unii Europejskiej. Jednak nie tylko migracje i transfery z tytułu pracy są poważnym zagrożeniem dla Polski.

Kolejnym ogromnym zagrożeniem dla całej gospodarki jest fakt, że Wielka Brytania jest jednym z najważniejszych partnerów handlowych Polski. Zjednoczone Królestwo to drugi zagraniczny odbiorca polskich towarów, a podmioty działające w Polsce w 2015 roku eksportowały tam 6,8% produktów o wartości 12,1 mld euro. Najważniejszą grupą produktów eksportowych są samochody, części i wyposażenie do nich, a także sprzęt AGD i RTV. Z kolei import ze Zjednoczonego Królestwa wyniósł 5,1 mld euro (2,7% polskiego importu). Głównymi grupami importowymi są również towary z branży motoryzacyjnej, a także leki (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, 2016, s. 55). Jeśli dojdzie do nałożenia ceł na polskich eksporterów, mogą nie utrzymać się oni na rynku ze względu na obniżoną konkurencyjność czy brak możliwości stosowania strategii cenowych. Podniesione cło może spowodować całkowite wycofanie się z brytyjskiego rynku, ze względu na zagrożenie braku rentowności ich produkcji czy sprzedaży. Wartość polskiego eksportu do Wielkiej

Brytanii przekraczała 10 mld euro także w dotychczasowych prognozach (Insigos, 2016). W związku z tym, że w ostatnich latach utrzymuje się wyższa dynamika wzrostu eksportu od importu, powoduje to powiększanie dodatniego salda obrotów handlowych Polski z Wielką Brytanią (Ministerstwo Rozwoju, 2016). Nadwyżka w handlu wynosi obecnie 1,3% polskiego PKB (Global Counsel, 2015). Jest to ważne dla Polski z uwagi na utrzymujący się deficyt handlowy państwa z resztą świata (PISM, 2016, s. 56).

Ponadto w związku z Brexitem może dojść do znaczących zmian geopolitycznych w całej Europie. Osłabią się wpływy Unii Europejskiej, która była dotychczas ważnym głosem w procesie liberalizacji całego regionu. Po Brexicie można przewidywać znaczące zmiany w równowadze i rozkładzie sił w Radzie Europejskiej, co wywołuje coraz większą niepewność. Jeśli Wielka Brytania nie będzie miała wkładu do budżetu Unii Europejskiej, spodziewać się można radykalnej redukcji przepływu funduszy europejskich. Przełoży się to bezpośrednio na polską gospodarkę, głównie poprzez ograniczenie inwestycji, co wpłynie na spowolnienie wzrostu gospodarczego, a także na zagranicznych inwestorów funkcjonujących w Polsce. Pogłębienie i deregulacja przepływu kapitału, dóbr i usług jest dla Polski, tak jak dla Zjednoczonego Królestwa, ważnym elementem polityki gospodarczej w wymiarze europejskim. Wspólnota interesów w wymiarze rynku wewnętrznego może skłaniać Polskę do popierania modeli relacji UE z Wielką Brytanią z zachowaniem jej politycznego wpływu na regulacje wewnętrznego rynku unijnego.

Decyzja o odejściu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej wpłynie też na intensyfikację anty-europejskich głosów w Polsce. Obecny polski rząd nie jest tym zaniepokojony, gdyż sam również ma zamiar ocenić zyski i straty członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Można to traktować jako sygnał nowego podejścia do kształtowania stosunków między Polską a Unią Europejską. Polskę i Wielką Brytanię najbardziej dzieli kwestia transferów finansowych w Unii Europejskiej. Zjednoczone Królestwo naciska na jak największe ograniczenie wielkości unijnego budżetu oraz na podtrzymanie brytyjskiej ulgi w płaceniu składek. Natomiast Polska wprost przeciwnie – dąży do największego wspólnego budżetu, bez ulg dla określonych państw.

Kolejnym aspektem są różnice w podejściu do najważniejszych pozycji budżetowych. Dla przykładu, rząd RP popiera silną politykę spójności i podkreśla jej europejski charakter. W przypadku Wielkiej Brytanii podejście to jest całkowicie

odmienne. Brytyjski rząd uważa, że zaburza to rynkową alokację, a także jest kosztowne i niepotrzebne, dlatego proponuje ograniczenie polityki spójności tylko do najuboższych regionów w Unii Europejskiej. Na przykład wspólna polityka rolna jest przez Wielką Brytanię krytykowana przez pryzmat zbyt wysokich wartości, a także sposobu jej finansowania, podczas gdy Polska próbuje jej kształt i budżet, mimo uwag co do tempa przybliżania się dopłat dla polskich rolników do wysokości „starszych” krajów członkowskich Unii Europejskiej (PISM, 2016 s. 56). Zupełnie różne podejście do tych kwestii wynika głównie z korzyści, jakie Polska dotychczas otrzymywała w związku z istotnymi transferami środków finansowych i niewielkimi dla Wielkiej Brytanii. Różnice w podejściu do redystrybucji są widoczne także w przypadku brytyjskiej propozycji „ograniczania świadczeń dla imigrantów, w tym zasiłków związanych z rynkiem pracy i świadczeń na dzieci mieszkające poza Wielką Brytanią” (PISM, 2016, s. 57). Z związku z dużą ilością polskich imigrantów, propozycje te były dla rządu RP nie do zaakceptowania podczas wstępnych negocjacji nowych reguł funkcjonowania Wielkiej Brytanii po odejściu z Unii Europejskiej.

Brexit byłby dla Polski negatywny głównie ze względów politycznych, ponieważ Polska i Wielka Brytania miały dotychczas zbliżoną wizję integracji, co przekładało się na podobne interesy w ramach Unii. Z punktu widzenia Polski silne zależności w handlu dobrami i usługami z Wielką Brytanią, a także duża liczba polskich imigrantów, przemawiają za utrzymaniem zwartej integracji w ramach wspólnego rynku, która obejmuje swobodę przepływu osób. W sytuacji mniej zacieśnionych form integracji, istnieje ryzyko narażenia interesów gospodarczych w Polsce. Pomimo różnic w podejściu Polski i Wielkiej Brytanii w kwestiach redystrybucji w Unii, to w ujęciu ogólnym polityki gospodarczej – przeważa wspólnota interesów.

W przypadku Brexitu, w interesie Polski jest poparcie modelu relacji dającej Wielkiej Brytanii prawo do wpływania na sprawy dotyczące wspólnego rynku. Obecnie nie tylko rząd brytyjski, ale również polski, unikają intensyfikacji integracji politycznej w Unii Europejskiej. Polska, podobnie jak Wielka Brytania, popiera sektorowe intensyfikowanie integracji w obszarze wspólnego rynku. Prawdopodobnie z tego względu będzie opowiadać się za stworzeniem takiej relacji Unii i Wielkiej Brytanii, która umożliwi partycypację w procesach politycznych Unii. Ponadto zbliżone podejście wobec Rosji umożliwi przyszłe kształtowanie się polityki handlu zagranicznego stanowiące przeciwwagę dla bardziej zachowawczo

nastawionych państw członkowskich Unii Europejskiej, jak chociażby Francja i Niemcy (PISM, 2016, s. 58).

Podsumowanie

Pomimo przewidywań dotyczących negocjacji i prognoz stawiania przez państwa członkowskie twardych warunków przyszłej współpracy Unii Europejskiej i Wielkiej Brytanii, można spodziewać się, że rząd brytyjski dołoży wszelkich starań, aby zminimalizować negatywne skutki odejścia z UE. Wielka Brytania użyje najsilniejszych argumentów przemawiających za zapewnieniem sobie dostępu do wspólnego rynku i utrzymaniem najważniejszych elementów umożliwiających dalszą kooperację z Unią. Najważniejsze będzie utrzymanie swobody przepływu usług, stanowiących około 80% brytyjskiej gospodarki (PISM, 2016, s. 10), zezwolenie na działalność brytyjskich banków w Europejskim Obszarze Gospodarczym, bez konieczności dalszego upoważnienia do funkcjonowania w każdym kraju, i jednoczesna kontrola nad polityką migracyjną.

Nie należy jednak zapominać, że mimo wszystko Brexit to wydarzenie o charakterze lokalnym, a nie globalnym. Oczywiście być może stanie się on początkiem dezintegracji Unii Europejskiej lub poważnie ją osłabi, szczególnie, jeżeli Zjednoczone Królestwo pokaże, że wyjście ze struktur europejskiej wspólnoty wyszło Brytyjczykom na dobre, ale jeszcze nie czas, aby o tym mówić. Paradoksem, który właśnie zaistniał w historii jest fakt, że to właśnie Winston Churchill w 1946 roku zaproponował Europie stworzenie „Stanów Zjednoczonych Europy”. Zwolennicy Brexitu liczą jednak na odbudowanie Imperium Brytyjskiego, którego przewaga nie jest już możliwa w dzisiejszych czasach, bez współpracy z pozostałymi, równie silnymi gospodarkami Europy.

Literatura

- Brytyjski Urząd Statystyczny (ONS). Pobrano z: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/datasets/tableofcontents> (15.02.2017).
- Borońska-Hryniewiecka, K., Płóciennik, S. (red.) (2016). *Relacje Unia Europejska – Wielka Brytania po ewentualnym Brexicie*. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. Pobrano z: https://www.pism.pl/files/?id_plik=21877 (20.02.2017).
- Budnikowski, A. (2006). *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*. Warszawa: PWE.
- Chmielewska, I. (2015). Transfery z tytułu pracy Polaków za granicą w świetle badań Narodowego Banku Polskiego. *Materiały i Studia NBP*, 314. Pobrano z: https://www.nbp.pl/publikacje/materiały_i_studia/ms314.pdf.
- Emito.net. Polski Portal w Wielkiej Brytanii. Pobrano z: http://www.emito.net/artykuly/ponad_4_6_miliarda_zlotych_rekordowy_transfer_z_uk_do_polski_2105273.html (20.02.2017).
- European Economic Forecast Winter 2016. Insigos. Ministerstwo Rozwoju (2016). Pobrano z: https://www.mr.gov.pl/media/18398/KE_Wielka_Brytania_8_04_2016.pdf (20.02.2017).
- Global Counsel 2015 Report. BREXIT: the Impact on the UK and the EU (2015). Pobrano z: <https://www.global-counsel.co.uk/analysis/special-report/brexit-impact-uk-and-eu> (15.02.2017).
- Hunt, A., Wheeler, B. (2017). *Brexit: All You Need to Know about the UK Leaving the EU*. Pobrano z: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887> (14.02.2017).
- Moseley, T. (2017). *Brexit At-a-glance: What We Learned from Theresa May*. Pobrano z: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-38641207> (14.02.2017).
- The Economist Intelligence Unit Limited 2016. „Brexit” Would Push Europe Back into Crisis. Pobrano z: <http://www.eiu.com>.
- Traktat o Unii Europejskiej – tekst skonsolidowany uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony, art. 50. Wystąpienie z Unii. Dz.U. 2004.90.864/30. Pobrano z: <https://www.arslege.pl/wystapienie-z-unii/k78/a11058> (14.02.2017).
- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą – tekst pierwotny (przed konsolidacją) (2010). Pobrano z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv%3Axy0023> (14.02.2017).

**PROBABLE BRITAIN'S NEW RELATIONSHIP
WITH THE EUROPEAN UNION AFTER BREXIT.
PERSPECTIVES OF POLAND**

Abstract

The article shows the characteristics of the United Kingdom's prospective withdrawal from the European Union. The main objective of the work is an indication of the possible variants of the formation of Britain's relationship with the European Union after its occurrence and attempt to assess the potential consequences for the economy and the future of the relationship of the British-Polish in the context of the Brexit.

Keywords: Brexit, British exit, The European Union, United Kingdom in the European Union, leaving the European Union

JEL codes: E00, F40, F53, F60, G10